

Peter Martiš

Analýza novely vysokoškolského zákona

Public Policy Institute
Bratislava 2007

 **public
policy
institute**
The Central & Eastern European
Innovative Public Policy Think Tank

PPI – Public Policy Institute

Je progresívny stredoeurópsky think tank, ktorého cieľom je poskytovať kvalitné a inovatívne analýzy, riešenia a koncepcie pre viaceré oblasti verejných politík. PPI chce prispieť k trvalému rozvoju regiónu strednej a východnej Európy a posilniť jeho integráciu do vyspelého demokratického sveta.

Public Policy Institute (PPI) prostredníctvom nezávislého výskumu a analýz vymedzuje novú agendu a praktické riešenia otázok verejnej politiky. Budovanie prosperujúceho a demokratického regiónu strednej a východnej Európy je hlavnou víziou PPI.

Ciele PPI presadzujú analytici pôsobiaci v Londýne, Bruseli a v regionálnych kanceláriách v hlavných mestách strednej a východnej Európy.

EXECUTIVE SUMMARY

Public Policy Institute sa od svojho vzniku venuje téme vysokoškolského vzdelávania. Ide o oblasť kde doteraz neprebehla systémová zmena, ktorá by prispôsobila vzdelávanie reálnym potrebám spoločnosti. Správne nastavená a razantne uskutočnená reforma vysokoškolského vzdelávania má reálny potenciál dlhodobovo ovplyvniť spoločnosť. Za nevyhnutné atribúty reformného procesu považujeme :

- ▶ Konzistentnosť (pri identifikovaní potrieb spoločnosti)
- ▶ Štrukturálnu prepojenosť (jednotlivých krokov reformy)
- ▶ Razantnosť (pri ich aplikácii)

Komplexná reforma vysokého školstva je kľúčovým nástrojom pre vybudovanie znalostnej spoločnosti. Slovensku sa podarilo úspešne reformovať prostredie podnikateľského sektora. Dnes je však potrebné reagovať na globálne výzvy a akcelerovať posun od priemyselnej spoločnosti k informačnej. S ohľadom na náskok okolitého sveta musia zmeny prebehnúť urýchlene¹. Cieľové požiadavky musia reflektovať:

- ▶ smerovanie spoločnosti k poskytovaniu služieb a využívaniu vedomostí
- ▶ úzku kooperáciu univerzít s podnikateľskými subjektami
- ▶ rozvoj a podpora verejných a súkromných vedeckých centier
- ▶ vznik technologických inštitútov

Všetky doterajšie pokusy o zmenu systému vo vysokom školstve boli neúspešné. Napriek realite, ktorú tento fakt spôsobil existujú aj pozitívne východiskové predpoklady. Predstavujú potenciál schopný reformu definitívne ukotviť ako súčasť spoločenskej objednávky:

- ▶ ľudský potenciál schopný aplikovať a presadiť reformné kroky
- ▶ neustály vysoký záujem o vysokoškolské štúdium
- ▶ rozvinutý systém technicky zameraných škôl
- ▶ spoločenský dopyt po reforme

Negatív vidíme viac. Nepovažujeme ich len za dôsledok rigidného stavu v školstve. Podľa nášho názoru sa už stali jeho sprievodným javom². Ich vzájomná kombinácia vytvára štrukturálne bariéry, ktoré vysoké školy vlastným potenciálom neprekonajú.

¹ Pozri článok na: <http://www.euractiv.sk/ekonomika-a-euro/clanok/ekonomicky-rast-nestaci-slovensku-hrozi-chudoba>

² Len 28% študentov dnes považuje za rozhodujúce kritérium kvalitu. ARRA 2007.

- ▶ absencia reálneho systému hodnotenia
- ▶ neefektívny systém správy a riadenia
- ▶ neudržateľný nárast počtu študentov
- ▶ zneužívanie prijímacieho konania
- ▶ poddimenzované financovanie
- ▶ personálny úpadok
- ▶ nízka prepojenosť vzdelávania na prax
- ▶ silné kompetencie internej samosprávy

Posledná novelizácia vysokoškolského zákona negatíva neodstránila. Naopak zaviedla disproporcie zaťažujúce oblasť správy a riadenia, financovania a personalistiky, nejasným výkladom kompetencií. Tento skutkový stav nezostane bez vplyvu na kvalitu vysokých škôl.

Model reformy vysokých škôl, ktorý navrhujeme, predpokladá riešenie založené na vzájomnej prepojenosti štyroch problémových okruhov. Metódy riešenia týchto okruhov na ktorých reformované vysoké školstvo postaví svoju východiskovú bázu vychádzajú z:

- ▶ požiadaviek cieľového stavu
- ▶ premisy, že efektivita a interná samospráva sú dve odlišné entity bez kauzálneho vzťahu
- ▶ presvedčenia, že hmotná zainteresovanosť zúčastnených je najlepším stimulačným faktorom

Navrhované metódy riešenia reformy vysokých škôl podľa Public Policy Institute:

SPRÁVA A RIADENIE

striktná zmena systému riadenia vysokoškolských subjektov v zmysle kompetenčnej transformácie správnej rady a akademického senátu

OBSAH

vzdelávací systém preorientovať na praktické potreby študenta, zmeniť jeho obsahovú štruktúru z vertikálnej na horizontálnu

FINANCOVANIE

diverzifikácia financovania vysokých škôl v zmysle vytvorenia mechanizmu tvorby na rozpočte autonómnych finančných zdrojov

HODNOTENIE

nový systém hodnotenia kvality vysokoškolských pedagógov založený na redefinovaní požadovaných kritérií

POLITICKO-EKONOMICKÝ POHĽAD

Nechceme determinovať problematiku vzdelávania len na jeho ekonomický aspekt. Ekonomika však svojou schopnosťou generovať zdroje, patrí medzi určujúce faktory spoločnosti. Spoločnosť zároveň akceptuje premisu, podľa ktorej majú mať všetci záujemcovia o vysokoškolské štúdium otvorenú možnosť jeho absolvovania. Problémom sa stáva fenomén kvality štúdia a jeho verejnej dostupnosti. Ich vzájomný vzťah má tendencie ľahko sklznúť do vzájomnej kontrapozície. Kvalita sa príliš často stáva prvou obeťou snahy po dostupnosti³.

Pojem reforma vysokoškolského vzdelávania sa následkom rôznych politicko-psychologických aspektov dostal do pozície eufemizmu znamenajúceho spoplatnenie denného štúdia. Podobnú optiku odmietame ako vedomú rezignáciu na koncepčnú zmenu. Investovanie politicky výbušných zdrojov do nereformovaného systému je v konečnom dôsledku kontraproduktívne. Psychologický efekt zvýšenej zodpovednosti za štúdium nie je adekvátnym výsledkom vynaloženému úsiliu. Hmotnú zainteresovanosť študentov vidíme ako realitu po štrukturálnej reforme riadenia. Navýšenie zdrojov bez zmeny rozhodovacích kompetencií a jasne vymedzenej kvalifikovanej zodpovednosti na úrovni manažmentu, kvalitu nezabezpečí. Ide o nutnú podmienku spriehľadnenia toku financií zo súkromných a verejných zdrojov a garancie efektívneho hospodárenia.

LEGISLATÍVNY PROCES

Pred postúpením novely do vlády prenikali na verejnosť informácie o pripravovaných zmenách. V súlade s tézou, že nič nezaujíma verejnosť viac ako eventualita spoplatnenia štúdia, sa väčšina médií prednostne venovala tejto téme. V istom zmysle išlo o pochopiteľný postoj pretože koalíčné strany pred voľbami deklarovali, že sa tak nestane. Najsilnejšia vládna strana toto stanovisko dokonca považovala za svoj fundamentálny postoj.

Novela v pôvodnom znení neobsahovala také množstvo zjavných logických protirečení, ako vo výslednej podobe. Okrem odborného hľadiska však existuje aj politická zodpovednosť a tú nesie na svojich pleciach

³Počet fakúlt narástol z čísla 43 v roku 1989, na 104 v roku 2003.

minister školstva a v širšom zmysle premiér. Hodnoteniu jeho práce nepodlieha zámer, ale výsledný efekt. Ten zhmotňuje 199 zmien.

V parlamente spôsobila novela búrlivé diskusie a prešla vysokým počtom pripomienok. Väčšina z nich sledovala odlišnú filozofiu ako presadzovalo ministerstvo školstva. Jednotlivé paragrafy novely si často vzájomne odporujú. Výsledkom sú nejasné kompetencie na úrovni správy a riadenia, personálneho zabezpečenia a financovania vysokých škôl, nehovoriac o množstve ďalších detailov.⁴

Podpora navrhovaným zmenám nebola bezpodmienečná ani medzi vládnymi poslancami. Každá koaličná strana sledovala vlastné politické ciele a bolo nutné ich zosúladiť. Časový faktor sa pre získanie podpory postupne ukazoval ako zásadný. Minister školstva dokonca v snahe zabezpečiť priechodnosť novely urobil bezprecedentný krok. V rozpore s vyjadreniami predsedu svojej strany novelu nestiahol a osobne rokoval s opozitujúcim predsedom HZDS. Nakoniec novela v okresanej podobe a na poslednú chvíľu prešla.

Je to už viac ako dva mesiace čo novelizácia oficiálne platí. Vzhľadom na vzdelávací potenciál vysokých škôl išlo o jeden z najdôležitejších zákonov. Dalo by sa očakávať, že tomuto faktu bude zodpovedať okrem obsahovej kvality aj legislatívny proces a následná aplikácia. Naopak novela prešla vo vláde skráteným pripomienkovým konaním a v parlamente zostalo z pôvodných zámerov torzo. Nedôstojné okolnosti pred záverečným hlasovaním naznačujú, že sa stala predmetom politického kalkulu jedného z členov koalície. Politikum v tomto prípade opäť nahradilo odborné hľadisko. V konečnom dôsledku návrh rozpočtu pre oblasť školstva a vzdelávania na rok 2008 to len potvrdzuje.

POHLAD PPI

Vzdelávací systém ako jedna z mála častí verejnej sféry neprešla po roku 1989 štruktúrnou reformou. Dôvody sú koncepčného a politického charakteru. Už zákon č. 172/1990 Zb. neriešil otázku financovania vysokých škôl, ani nenaznačil víziu pre budúcnosť. Zvýšenú politickú citlivosť kauzy potvrdili aj nedávne okolnosti prijímania vládnej novely.

Pri presadzovaní štruktúrálnych reforiem je nevyhnutná dočasná účasť štátu. Musí rigorózne vymedziť konzistentnú legislatívu a nastaviť systémové kritériá hodnotenia kvality. Novelizovaný zákon č. 363/2007 Z.z v podobe akej prešiel legislatívnym procesom v NRSR tieto kritéria nespĺňa. Vypracovaná analýza Public Policy Institute dokazuje, že jeho paragrafové znenie obsahuje také množstvo formálnych nejasností a nezodpovedaných otázok, že v krátkom čase bude potrebná novelizácia.. V tomto kontexte sú slová ministra

⁴Pozri komentár X/4 analýzy.

školstva o chystanej veľkej novelizácii pochopiteľné. Vynára sa však otázka zmysluplnosti tej malej.

Legislatívny proces je v očiach verejnosti fakticky anonymný a jeho výsledok navyše v tomto prípade aj kontroverzný. Preto sme sa rozhodli pri najväčších disproporciách novely poukázať na mená jednotlivých poslancov, ktorí za nimi stoja. Analýza je vypracovaná na základe materiálov dostupných podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

Podľa názoru Public Policy Institute novela č. 363/2007, ako celok nie je vhodnou východiskovou bázou pre perspektívnu zmenu systém vysokého školstva. Isté pozitíva pre budúcnosť vzbudzuje zavedenie opatrných trhových mechanizmov a deklaratívne posilnenie postavenia správnych rád. Nič viac a nič menej.

ROZPRACOVANÉ METÓDY REFORMY VŠ PODĽA PPI

► striktná zmena systému správy a riadenia vysokoškolských subjektov v zmysle kompetenčnej transformácie správnej rady a akademického senátu

Akademické senáty majú v dnešnom stave príliš silné postavenie a disponujú širokou škálou rozhodovacích kompetencií. Paradoxne došlo novelou k ich posilneniu dokonca aj na úrovni fakúlt, ktoré oficiálne právnu subjektivitu ani nedisponujú⁶. Tento stav bol pôvodne vytvorený ako obranný mechanizmus hneď po roku 1989. Jeho úlohou bolo vytvoriť samosprávne mechanizmy univerzít a fakúlt. Dnes sa prílišná samosprávnosť javí problematicky a tvorí jeden z hlavných problémov na ceste k zvýšeniu efektivity a kompetentnosti v správe a riadení škôl. Už pred siedmimi rokmi sa v návrhu koncepcie rozvoja vysokého školstva (v roku 2000) ministra Milana Ftáčnika konštatovalo riziko obsadzovania manažérskych pozícií akademikmi (odsek 10. 3). Navrhujeme jasne vymedziť kompetencie a zodpovednosť akademického senátu za vzdelávací proces a vnútornú samosprávu a správnej rady za správu a riadenie a ekonomický chod škôl.

► vzdelávací systém preorientovať na praktické potreby študenta, zmeniť jeho obsahovú štruktúru z vertikálnej na horizontálnu

Ani pri kvantitatívnom navyšovaní zdrojov a výdavkov do vzdelávacieho systému nie je možné očakávať okamžitú zmenu k lepšiemu. Kvalitu vzdelávania dokáže naštartovať prepojenosť študijných programov s praxou. Nevýhodou slovenského systému je prílišná zameranosť na jeden konkrétny odbor. Hlboké, ale pritom úzke vedomosti obmedzujú v možnostiach. Vertikálna vzdelanostná nadstavba je podľa nás už súkromnou vecou každého jedinca, kde svoju úlohu zohráva komerčná sféra a systém celoživotného vzde-

⁵ Podrobný dokument Stratégia reformy vysokého školstva predložil PPI v roku 2008.

⁶ Novelizovaný zákon v §27 ods.1 písm. e) umožňuje napr. senátu fakulty schvaľovať vlastný rozpočet.

lávania. Za rovnako dôležitý aspekt kvality považujeme konkurenciu v segmente ponuky vysokoškolského vzdelávania. V tomto zmysle považujeme akékoľvek inštitucionálne obmedzenia za kontraproduktívne. Príchod nových subjektov so zahraničným know-how na slovenský trh rozšíri ponuku a kvalitu vzdelávacích programov. Uvedomujeme si potrebu existencie Akreditačnej komisie, ale navrhujeme transformáciu jej zloženia, fungovania a právnej sily záverečných rozhodnutí. Presadzujeme, aby konečné rozhodnutie a zodpovednosť za zvolenú kvalitu štúdia prešlo na študentov, čo v situácií ich participácii na novom systéme financovania považujeme za logickú samozrejmosť.

► **diverzifikácia financovania vysokých škôl**

Súčasná ekonomická situácia Slovenskej republiky a z nej abstrahovaná životná úroveň populácie, značne determinujú možnosti študentov vykryť finančné náklady za štúdium. Na druhej strane je vysokoškolské vzdelanie pre konzumenta jasná investícia, pretože v budúcnosti garantuje vyšší príjem a z neho odvodený sociálny status. Ignorovanie trhového mechanizmu na poli vzdelávania, bude pre budúcnosť znamenať chronický nedostatok zdrojov a záťaž pre štátny rozpočet. Riešenie ktoré ponúkame predpokladá v časovo ohraničenej prechodnej dobe duálny systém financovania. Paralelne školy prejdú na systém zhodnocovania svojich zdrojov na ktorých budú finančne participovať študenti⁷. Vytvorenie mechanizmu tvorby, na rozpočte autonómnych finančných zdrojov, umožní v budúcnosti minimalizovať zásahy štátu do ich chodu. Až konečná finančná nezávislosť univerzít bude skutočným garantom akademických slobôd.

► **nový systém hodnotenia kvality vysokoškolských pedagógov**

Dnes platný vysokoškolsky zákon vytvára v systéme hodnotenia kvality profesorského zboru nerovnovážny stav. Študentom sa priznáva možnosť úroveň pedagógov hodnotiť, ale zároveň sa to výslovne požaduje od vysokej školy. Dochádza paradoxne k samohodnoteniu za účelom akreditácie. Pred vytvorením kritérií hodnotenia je dôležité definovať požiadavky na prácu pedagogického zboru profesora a zosúladiť ich s dobou. Po presadení rozhodovacích kompetencii na úrovni ekonomického chodu škôl v prospech správnych rád a participácie študentov na novom systéme financovania bude dnešný systém neudržateľný.

⁷ Rozpracovaná legislatíva financovania bude súčasťou pripravovanej Stratégie reformy PPI.

ANALÝZA NOVELY VYSOKOŠKOLSKÉHO ZÁKONA⁸

názov:	Zákon NR SR č. 363/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
druh:	Zákon
platnosť:	9. 8. 2007 – vyšiel v Zbierke zákonov SR
účinnosť:	1. 9. 2007
zákonodarná iniciatíva:	Vláda SR (Ministerstvo školstva SR)
legislatívny proces:	Skrátené vládne pripomienkové konanie – 10 dní Legislatívna rada vlády schválila návrh zákona 10. 4. 2007 Vláda schválila návrh zákona dňa 18. 4. 2007 NR SR prijala návrh zákona dňa 19. 4. 2007 Prvé čítanie v NR SR – návrh zákona bol schválený a posunutý do druhého čítania dňa 10. 5. 2007 Výbory NR SR schválili návrh zákona 18. 6. 2007 Druhé čítanie v NR SR - návrh zákona bol schválený a posunutý do tretieho čítania dňa 3. 7. 2007 Tretie čítanie v NR SR - návrh zákona bol schválený dňa 3. 7. 2007. Zákon vyšiel v Zbierke zákonov SR dňa 9. 8. 2007.
transpozícia:	Smernica Rady 2004/114/ES z 13. decembra 2004 o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdia, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby (Ú. v. EÚ L 375, 23. 12. 2004).
druh práva:	Administratívno-právna norma (Správne právo) – na úseku školstva

⁸ V analýze sme sa primárne zaoberali paragrafmi novely, ktoré zavádzajú do chodu vysokých škôl najväčšie nejasnosti. Prípadné citácie sú uvedené kurzívou a ponechané bez gramatickej úpravy.

I. ZÁKLADNÉ USTANOVENIA⁹

§ 3

Akademická obec vysokej školy

Akademickú obec vysokej školy tvoria vysokoškolskí učitelia a výskumní pracovníci, ktorí sú s vysokou školou v pracovnom pomere na ustanovený týždenný pracovný čas, ďalší zamestnanci vysokej školy, ak tak určí štatút vysokej školy (zamestnanecká časť akademickej obce vysokej školy), a študenti vysokej školy (študentská časť akademickej obce vysokej školy). Členovia akademickej obce majú právo navrhovať kandidátov do volieb kandidáta na rektora.

I/1. Novela v bode 10 rozšírila ustanovenie § 3 (Akademická obec vysokej školy) o právo členov akademickej obce navrhovať kandidátov do volieb rektora.

Podľa nášho názoru by malo byť uvedené ustanovenie súčasťou § 10 zákona o vysokých školách, ktorý upravuje voľbu rektora. Rozhodne ide o zjavnú systematickú nepresnosť v zákone. Okrem iného uvedené právo členov akademickej obce navrhovať kandidátov na voľby rektora vysokej školy, platí podľa bodu 10. novely pre všetky vysoké školy. Uvedené právo však nemajú členovia akademického senátu štátnych vysokých škôl. V štátnych školách rozhoduje príslušné ministerstvo a minister. Táto časť § 3 zákona je v rozpore s treťou časťou zákona o vysokých školách.

II. VEREJNÉ VYSOKÉ ŠKOLY

§ 10

Rektor

(6) Rektor predkladá správnej rade verejnej vysokej školy na schválenie návrh rozpočtu verejnej vysokej školy po jeho schválení akademickým senátom verejnej vysokej školy.

II/1. V bode 19. novely sa upravuje povinnosť rektora predkladať návrh rozpočtu verejnej vysokej školy na schválenie správnej rade vysokej školy po tom, čo bol schválený akademickým senátom vysokej školy. Zmena nastala v upravení schvaľovania rozpočtu verejnej vysokej školy. V pôvodnom znení zákona mal rektor právo zostaviť rozpočet a predložiť ho akademickému senátu na schválenie. Išlo o dvojinštančné konanie. Novela zaviedla povinnosť rektora rozpočet po schválení v akademickom senáte predložiť na schválenie správnej rade verejnej vysokej školy, ktorá má posledné slovo. Uvedená zmena sa prejavila v ustanoveniach

⁹ Text je členený na časti (názvy a číslovanie rímskymi číslicami je identické so štruktúrou zákona). Nasleduje paragraf, rekonštruovaný odsek, alebo písmeno a náš komentár.

§ 10 odsek 6 zákona o vysokých školách pri právach a povinnostiach rektora v súvislosti so schvaľovaním rozpočtu, ďalej v § 41 odsek 4 zákona o právach a povinnostiach pri schvaľovaní rozpočtu správnu radou verejnej vysokej školy, **ale nebola upravená a doplnená v § 9 odsek 1 o právach a povinnostiach akademického senátu**. Z uvedeného znenia o právach a povinnostiach akademického senátu, „*Akademický senát schvaľuje návrh rozpočtu verejnej vysokej školy, ktorý predložil rektor, a kontroluje hospodárenie s finančnými prostriedkami verejnej vysokej školy, tým nie je dotknuté právo odborovej organizácie kolektívne vyjednávať,*“ vyplýva, že akademický senát je posledná inštancia pri schvaľovaní rozpočtu. Pričom § 41 odsek 4 ustanovuje za poslednú inštanciu po schválení v akademickom senáte správnu radu.

Pozmeňovacích návrhov ohľadne úpravy § 41 odsek 4 bolo podaných niekoľko. **Nakoniec prešiel návrh poslankýň za stranu SMER, členiek Výboru pre vzdelanie, vedu, šport a mládež Oľgy Nachtmanovej a Moniky Smolkovej. Ich iniciatíva v tomto prípade smerovala k faktickému oslabeniu postavenia správnej rady pri schvaľovaní rozpočtu verejnej vysokej školy**¹⁰. Spôsobili však legislatívny chaos, pretože ich úprava nerefletovala na protikladné znenie § 9 odsek 1. Návrh na úpravu tohto paragrafu už nepodali. Z ich strany išlo jednoznačne o zámer, lebo v odôvodnení svojho návrhu sa odvolávali na pozmeňovací návrh k § 10 ods.6 a jeho odôvodnenie.

Nesystémovo pôsobí aj ich ďalší pozmeňovací návrh ohľadne § 10 odsek 6. Pôvodný vládny návrh jasne precizoval správnu radu v oblasti schvaľovania rozpočtu (v súlade z manažérskymi kompetenciami) ako inštanciu nadradenú samosprávnemu senátu (senát sa mal vyjadrovať a správna rada schvaľovať). Nachtmanová so Smolkovou opäť navrhli a presadili riešenie, keď priznali schvaľovacie právo v oblasti rozpočtu opäť aj akademickému senátu. Vzhľadom na vládny návrh je to krok späť. V odôvodnení v zásade neuviedli žiadny argument len konštatovali, že „*Rozpočet verejnej vysokej školy sa týka akademickej obce (fakticky zamestnancov a študentov poz. aut.) preto sa má zachovať súčasný stav...*“. **Zásluhou oboch poslankýň a vzhľadom na neupravenie § 9 ods. 1 je výklad dôležitej kompetencie, schvaľovanie rozpočtu v poslednej inštancii nejasný.**

Riešením problematického výkladu kompetencii v oblasti rozpočtu, by mohlo byť upravenie spôsobu schvaľovania rozpočtu verejnej vysokej školy v § 16 zákona – (Rozpočet verejnej vysokej školy) alebo doplnenie § 9 odsek 1 (o právach akademického senátu) o postup po schválení rozpočtu akademickým senátom.

§ 16

Rozpočet verejnej vysokej školy

(6) Verejné vysoké školy môžu so súhlasom akademického senátu verejnej vysokej školy a správnej rady

¹⁰ Paradoxne ich spolustranník poslanec Petrák podal úplne opačný pozmeňovací návrh, keď v tejto súvislosti navrhol zmienku o akademickom senáte vypustiť.

verejnej vysokej školy používať ako zdroj financovania aj úvery od bánk 5a) na výskumnú a vývojovú činnosť a na financovanie kapitálových výdavkov.

(7) Verejná vysoká škola môže prijať úver, len ak

- a)** celková suma dlhu verejnej vysokej školy neprekročí 60 % skutočných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka bez príjmov z dotácií zo štátneho rozpočtu podľa § 89 a
- b)** suma ročných splátok úverov vrátane úhrady výnosov neprekročí 25 % skutočných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka bez príjmov z dotácií zo štátneho rozpočtu podľa § 89.

(8) Celkovou sumou dlhu verejnej vysokej školy sa na účely tohto zákona rozumie súhrn záväzkov vyplývajúcich zo splácania istín úverov ku koncu rozpočtového roka.

(9) Na splátky úverov vrátane úhrady výnosov nie je možné použiť finančné prostriedky z dotácií zo štátneho rozpočtu podľa § 89.

§ 16a

Finančné fondy verejnej vysokej školy

(4) Fond reprodukcie sa okrem prostriedkov podľa odsekov 2 a 3 vytvára

- a)** z odpisov dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku podľa odpisového plánu 7) okrem majetku obstaraného z dotácií určených na obstaranie dlhodobého hmotného majetku,
- b)** zo zostatkovej ceny dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku pri jeho fyzickej likvidácii okrem majetku obstaraného z dotácií určených na obstaranie dlhodobého hmotného majetku,
- c)** zo zostatkovej ceny predaného dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku okrem majetku obstaraného z dotácií určených na obstaranie dlhodobého hmotného majetku,
- d)** z rozdielu výnosov z predaja dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku a zo súčtu zostatkovej ceny a nákladov vynaložených v súvislosti s predajom v prípade predaja za cenu vyššiu, ako je súčet zostatkovej ceny predaného majetku a nákladov vynaložených v súvislosti s predajom, a
- e)** z prostriedkov od iných subjektov podľa uzatvorených zmlúv o združení prostriedkov 8) na obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku.

(5) Fond reprodukcie sa používa na obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku vrátane jeho technického zhodnotenia podľa § 17 ods. 3, na poskytovanie prostriedkov podľa uzatvorených zmlúv o združení prostriedkov 8) na obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku a na splátky úverov použitých na obstaranie dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku alebo jeho technického zhodnotenia.

(8) Ak sa finančné prostriedky fondu vedú na samostatnom účte podľa osobitných predpisov, 9) stav fondu sa zvyšuje o kreditné úroky a kurzové zisky a znižuje sa o výdavky súvisiace s vedením účtu a kurzové straty.

II/2. Body 28. až 33. novely upravujú účel a vytváranie fondu reprodukcie verejnej vysokej školy. Fond reprodukcie sa používa na obstarávanie majetku pričom sa môže použiť aj na splácanie úverov. Fond reprodukcie sa však nemôže vytvárať zo ziskov a rozdielov z majetku obstaraného z dotácií zo štátneho rozpočtu. Novelou sa ďalej upravil spôsob distribúcie zisku verejnej vysokej školy. Samotný akt rozdelenie zisku musí podľa zákona schváliť akademický senát a správna rada verejnej vysokej školy. V minulosti touto kompetenciou disponoval iba akademický senát, teda samosprávny orgán.

(9) Rozdelenie zisku verejnej vysokej školy sa uskutoční po schválení výročnej správy o hospodárení verejnej vysokej školy za predchádzajúci kalendárny rok akademickým senátom verejnej vysokej školy [§ 9 ods. 1 písm. k)] a správnu radou verejnej vysokej školy, a to najneskôr do konca bežného kalendárneho roka.

II/3. Zmena nastala pri rozhodovaní o majetku verejnej vysokej školy. Pôvodne rozhodoval o nakladaní s majetkom verejnej vysokej školy rektor a v určitých prípadoch potreboval rektor súhlas akademického senátu. V súčasnosti sa rozložili práva na nakladanie s majetkom medzi akademický senát a správnu radu, pričom určité právomoci zostali aj rektorovi z titulu štatutára.

Pri rôznych alternatívnych výkladoch oprávnení hrozí riziko, že nastanú nejasnosti v kompetenčných otázkach postupu pri nakladaní s majetkom.

Prijatá novela vo všeobecnosti neupravuje ani zásadnejší vplyv správnej rady na jednotlivé fakulty. Konkrétne sa to týka najmä § 22 a § 23 zákona. Na hospodárenie síce správna rada vplyv má, ale v ostatných oblastiach je jej vplyv nulový. **Súčasne nemá správna rada žiaden vplyv na prijímanie vnútorných predpisov (§ 15) verejnej vysokej školy a ani (§ 33) fakulty.**

§ 9

Pôsobnosť akademického senátu verejnej vysokej školy

(2) Akademický senát verejnej vysokej školy v otázkach uvedených v odseku 1 písm. c) , e), h), p) a q) rozhoduje tajným hlasovaním, ako aj v ostatných otázkach uvedených v odseku 1, ak o tajnom hlasovaní v danej veci rozhodne.

§ 27

Pôsobnosť akademického senátu fakulty

(2) Akademický senát fakulty sa v otázkach uvedených v odseku 1 písm. b), c), d) a k) uznáša tajným hlasovaním a v ostatných otázkach uvedených v odseku 1 rozhoduje tajným hlasovaním, ak o tajnom hlasovaní v danej veci rozhodne.

II/4. Bod 18. novely zmenil spôsob voľby prorektorov akademickým senátom verejnej vysokej školy (§ 9 ods. 2) z tajnej voľby na verejnú. Pri tej istej voľbe prodekanov akademickým senátom fakulty (§ 27 ods. 2) však už na zmenu voľby prodekana z tajnej voľby na verejnú voľbu zákon nemyslel.

(1) Akademický senát fakulty:

e) schvaľuje návrh rozpočtu fakulty, ktorý predložil dekan, a kontroluje nakladanie s finančnými prostriedkami fakulty.

II/5. Po zavedení práv a povinností správnej rady vysokej školy v oblasti schvaľovania rozpočtu neboli zosúladené práva, povinnosti a postavenie akademického senátu fakulty pri schvaľovaní rozpočtu. To je v priamom rozpore s ustanoveniami:

§ 9 ods. 1 písm. f) „Akademický senát verejnej vysokej školy schvaľuje návrh rozpočtu verejnej vysokej školy, ktorý predložil rektor a kontroluje hospodárenie s finančnými prostriedkami verejnej vysokej školy, tým nie je dotknuté právo odborovej organizácie kolektívne vyjednávať“

§ 41 ods. 4 „Správna rada verejnej vysokej školy po schválení v akademickom senát verejnej vysokej školy schvaľuje rozpočet verejnej vysokej školy.“

Fakulta verejnej vysokej školy však podľa zákona nedisponuje právnou subjektivitou, a preto sa musí v rozpočtovej oblasti riadiť rozhodnutiami orgánov verejnej vysokej školy.

Pôvodne novela obmedzovala kompetencie akademického senátu v prospech správnych rád.

Proti tomuto zámeru vystupovali poslanci za SMER Ľubomír Petrák a Mojmir Mamojka, Oľga Nachtmannová, Monika Smolková¹¹, László Szigeti a Imré Andrusko za SMK a Ferdinand Devínsky za SDKÚ-DS.

Vo výbore navrhli vypustiť body

14) odvolávanie a menovanie prorektorov

15) rozpočet a hospodárenie s majetkom

podľa ktorých sa mal akademický senát k týmto problémom len vyjadrovať. V odôvodnení sa väčšinou neuvádzali nijaké relevantné argumenty a odvolávalo sa na vyhovujúci status quo a amosprávnosť. Poslanec Mamojka operoval názorom, že „...schvalovacia kompetencia (senátu poz. aut.) núti akademických funkcionárov...hľadať vzájomne akceptovateľný konsenzus.“ Pojem konsenzus podľa nášho názoru do hospodárenia vysokých škôl nepatrí.

Znenie novely je v tomto prípade nejednoznačné a vytvára priestor pre rôzny výklad. Systém schvaľovania rozpočtu je nevyhnutné upraviť minimálne v osobitnom ustanovení.

V otázke § 9 ods. 2 teda zmeny spôsobu hlasovania o prorektoroch na verejnú voľbu došlo v ústav-noprávnom výbore k návrhu poslancov Petráka a Mamojku (identicky argumentovali vo Výbore pre vzdelania, vedu, šport a mládež poslanci László Szigeti a Imré Andruska). S ohľadom na presadzo-vané vypustenie bodu 14 žiadali, aj zrušenie bodu 18, ktorý zavádzal verejnú voľbu prorektorov. V konečnej podobe zákona bol bod 14 naozaj vypustený, ale bod 18 zostal zachovaný. Tieto dva body spolu úzko súviseli, ale vzhľadom na to, že jeden bol vypustený a druhý prešiel je výsledok nelogický.

Poslanci Petrák, Mamojka, Szigeti, Andruska a Devínsky¹² navrhli aj zrušenie obmedzenia právomoci akademického senátu fakulty v bodoch

44) odvolanie a menovanie prodekanov

45) spôsob voľby pre bod 44

46) proces odvolania a menovania prodekanov

Aj v týchto bodoch vláda navrhovala pre senát fakulty poradný hlas. Szigeti s Andruskom argumentovali, že „...Ide aj o symetriu kompetencií akademického senátu na úrovni verejnej vysokej školy a akademických senátov fakúlt.“ Postupovalo sa analogicky ako pri prorektoroch s tým, že pri prodekanoch, ale ich návrhy prešli. To je dôvod prečo sa o prorektoroch hlasuje verejne a o prodekanoch tajne. Hmotná symetria teda zostala naozaj zachovaná, ale procesná už nie.

¹¹ Nachtmannová a Smolková žiadali vypustiť len bod 15. Bod 14 už nie a to napriek tomu, že aj ten sa týka akademickej obce v zmysle nimi použitého argumentu pri § 10 ods. 6. Pozri komentár II/1 analýzy na strane 12 a 13.

¹² Devínsky len bod 46.

§ 41

Pôsobnosť správnej rady verejnej vysokej školy

(1) Správna rada verejnej vysokej školy dáva predchádzajúci písomný súhlas s návrhom rektora na právne úkony, ktorými chce verejná vysoká škola:

e) uzavrieť zmluvu o čerpaní úveru (§ 16 ods. 6); správna rada súhlas neudelí, ak účel použitia finančných prostriedkov získaných z úveru nie je v súlade s dlhodobým zámerom verejnej vysokej školy alebo splácanie úveru podľa nej ohrozí zabezpečenie hlavnej činnosti verejnej vysokej školy.

(3) Členovia správnej rady verejnej vysokej školy majú právo navrhnovať kandidátov do volieb kandidáta na rektora verejnej vysokej školy [§ 9 ods. 1 písm. c)].

(4) Správna rada verejnej vysokej školy po schválení v akademickom senáte verejnej vysokej školy schvaľuje rozpočet verejnej vysokej školy.

(5) Správna rada verejnej vysokej školy na návrh predsedu správnej rady verejnej vysokej školy určuje plat rektora verejnej vysokej školy v súlade s osobitným predpisom. 2) Kvestor verejnej vysokej školy písomne oznámi rektorovi na základe rozhodnutia správnej rady výšku a zloženie funkčného platu.

(7) Správna rada verejnej vysokej školy dáva podnety a stanoviská k činnosti verejnej vysokej školy, ktoré zverejňuje. Najmenej raz ročne doručuje ministrom a zverejňuje na internetovej stránke verejnej vysokej školy správu o svojej činnosti. Správa o činnosti správnej rady verejnej vysokej školy obsahuje najmä informácie o jej zasadnutiach, účasti jednotlivých členov na zasadnutiach, odporúčaníach správnej rady k činnosti verejnej vysokej školy a súpis jej rozhodnutí.

II/6. V bodoch 52. až 57. novela upravuje nové kompetencie správnej rady. V súvislosti s novou možnosťou verejných vysokých škôl získavať financie prostredníctvom úverov z bank, novela určuje povinnosť rektora predložiť úverovú zmluvu správnej rade na udelenie súhlasu. „Správna rada verejnej vysokej školy dáva predchádzajúci písomný súhlas s návrhom rektora na právne úkony, ktorými chce verejná vysoká škola uzavrieť zmluvu o čerpaní úveru (§ 16 ods. 6); správna rada súhlas neudelí, ak účel použitia finančných prostriedkov získaných z úveru nie je v súlade s dlhodobým zámerom verejnej vysokej školy alebo splácanie úveru podľa nej ohrozí zabezpečenie hlavnej činnosti verejnej vysokej školy.“

Z dikcie druhej časti ustanovenia nie je jasné, či v prípade ak účel použitia finančných prostriedkov získaných z úveru nie je v súlade s dlhodobým zámerom verejnej vysokej školy, alebo ak splácanie úveru podľa názoru správnej rady ohrozí zabezpečenie hlavnej činnosti verejnej vysokej školy

je správna rada povinná obligatórne vysloviť nesúhlas alebo nie. Alebo v opačnom prípade, či v prípade opaku musí vysloviť súhlas.

(2) Správna rada verejnej vysokej školy sa vyjadruje najmä k:

- b) návrhu rozpočtu verejnej vysokej školy,
- c) výročnej správe o činnosti a k výročnej správe o hospodárení verejnej vysokej školy.

II/7. Ďalšou zmenou bolo zrušenie možnosti správnej rady vyjadriť sa k návrhu rozpočtu verejnej vysokej školy a k výročnej správe o hospodárení verejnej vysokej školy v § 41 ods. 2 písm. b a c). Správna rada mala v tejto oblasti naopak posilniť svoje kompetencie. Právo schvaľovať rozpočet verejnej vysokej školy sa síce v novele objavilo (§ 41. ods. 4), ale má určité interpretačné problémy v iných ustanoveniach zákona¹³.

Okrem toho, novela vypustila z kompetencii správnej rady pôsobnosť na schválenie výročnej správy o hospodárskej činnosti verejnej vysokej školy. Pôvodne sa správna rada k výročnej správe o hospodárskej činnosti verejnej vysokej školy aspoň vyjadrovala no v novele bola táto kompetencia správnej rade odobraná.

Naopak, právo schvaľovať výročnú správu o hospodárení má iba akademický senát, napriek tomu že Ústavnoprávny výbor NR SR navrhoval pridať uvedenú právomoc rovnako ako schvaľovanie rozpočtu správnej rade verejnej vysokej školy. **Po novele bolo v tejto oblasti ubraté aj právo vyjadrovať sa k výročnej správe o hospodárení verejnej vysokej školy.**

Vládny návrh novely v bode 57 odobral správnej rade možnosť aktívne sa vyjadrovať k rozpočtu pred schvaľovacím procesom. Podľa interpretácie súčasného znenia zákona má správna rada povinnosť v § 41 ods. 4 schvaľovať rozpočet. Zákon nehovorí, či správna rada môže predložené znenie rozpočtu (ku ktorému sa s ohľadom na bod 57 nevyjadruje) neschváliť. A v prípade, že môže, neexistuje stanovený ďalší postup¹⁴. Skutočnosť, že správna rada schvaľuje rozpočet vysokej školy zaň znamená, že preberá zodpovednosť. Zároveň však z titulu tejto zodpovednosti paradoxne nemá zákonnú možnosť sa k jeho tvorbe vyjadriť, čo ju stavia len do pozície formálneho schvaľovateľa predloženého návrhu.

Ešte väčšiu disproporciu vidíme vo fakte, že napriek zodpovednosti za rozpočet a finančný chod školy, správna rada z titulu svojej funkcie nemá možnosť schvaľovať výročnú správu o činnosti vysokej školy. Správna rada teda nesie zodpovednosť, ale zo zákona nedisponuje žiadnymi kontrolnými mechanizmami.

¹³ Pozri bod II/1 analýzy.

¹⁴ Riešenie takejto situácie predložil poslanec Devínsky. Jeho pozmeňovací návrh neprešiel.

Vypustenie možnosti správnej rady vyjadrovať sa k výročnej správe o hospodárení verejnej vysokej školy pred jej schválením, prebehlo komplikovaným legislatívnym procesom. Poslanec Petrák v pozmeňovacom návrhu požadoval doplniť za bod 57 vládneho návrhu nový bod 58, v ktorom to navrhoval (vypustiť slová „a k výročnej správe o hospodárení...“). Odvolával sa na nadväznosť na úpravu bodu 33 vládneho návrhu, ku ktorému tiež podal pozmeňovací návrh v zmysle posilnenia právomoci správnej rady rozdeľovať zisk a schvaľovať výročnú správu o hospodárení. Petrák dal svojím návrhom obidva paragrafy do formálneho súladu. Výsledkom však je, že právomoc správnej rady schvaľovať výročnú správu o hospodárení je uvedená v § 16a (Finančné fondy verejnej vysokej školy) a nie v § 41 (Pôsobnosť správnej rady verejnej vysokej školy) čo v tomto kontexte svedčí o koncepčnom tápaní.

IV. SÚKROMNÉ VYSOKÉ ŠKOLY

§ 47a

Súkromné vysoké školy

(2) Orgánmi akademickej samosprávy súkromnej vysokej školy sú:

- a) akademický senát súkromnej vysokej školy,
- b) rektor súkromnej vysokej školy,
- c) vedecká rada súkromnej vysokej školy, umelecká rada súkromnej vysokej školy alebo vedecká a umelecká rada súkromnej vysokej školy („vedecká rada súkromnej vysokej školy“),
- d) disciplinárna komisia súkromnej vysokej školy pre študentov

IV/1. V § 47a, § 47b a § 47c zaviedla novela značnú neprehľadnosť, nesystémovosť a legislatívno-formálnu nepresnosť do ustanovení o riadení súkromných vysokých škôl. Novela zaviedla a presne určila povinné samosprávne orgány súkromnej vysokej školy v § 47a ods. 2 na spôsob štruktúry verejného školstva.

§ 47a

(1) Najvyšším riadiacim a rozhodujúcim orgánom súkromnej vysokej školy je správna rada súkromnej vysokej školy. Pôsobnosť správnej rady súkromnej vysokej školy je určená štatútom súkromnej vysokej školy.

IV/2. Na jednej strane novela priznala povinne novozavedenému samosprávnemu akademickému senátu kompetenciu schvaľovať rozpočet predložený štatutárnym orgánom – správnu radou (§ 47b ods. 2 písm. g). Na druhej strane však uvádza, že najvyšším riadiacim a rozhodujúcim orgánom súkromnej vysokej školy

je správna rada súkromnej vysokej školy (§ 47a ods. 1). **Kto je teda najvyšším orgánom pri schvaľovaní rozpočtu? Podľa teórie špeciality by to mal byť akademický senát súkromnej vysokej školy – zložený zo zástupcov akademickej obce a študentov a nie zriaďovateľa.** Prečo pri verejnej vysokej škole dáva novela konečné slovo pri schvaľovaní rozpočtu (aj keď s interpretačnými nejasnosťami) správnej rade (tvorenej väčšinou nominantmi ministerstva školstva a územnej samosprávy, a naopak pri súkromnej vysokej škole má posledné slovo pri schvaľovaní rozpočtu akademický senát súkromnej vysokej školy? **Ide o závažnú disproporciu a dvojaký meter, nehovoriac o tom, že pri súkromnej vysokej škole ide o zdroje zriaďovateľa a nie o verejné financie. V prípade, ak by aj vnútorné predpisy súkromnej vysokej školy dávali právomoci správnej rade, tieto by boli v rozpore s vyššie uvedenými ustanoveniami.** Celkovo je pozícia správnej rady súkromnej vysokej školy značne oslabená a neprehľadná. Členovia správnej rady súkromnej vysokej školy nemajú napríklad právo navrhnúť kandidátov do volieb na rektora súkromnej vysokej školy¹⁵.

Uvedené znenie § 47a ods. 1 pôvodne vo vládnej predlohe vôbec nebolo (sic!) Je ťažké pochopiť príčiny tohto faktu. Pri verejných vysokých školách sledovalo ministerstvo správnu filozofiu posilnenia kompetencií správnych rád. Pritom priestor súkromného školstva kde je takáto úprava úplne logická zostal bez povšimnutia. Nakoniec bolo jeho znenie do novely vsunuté na návrh Výboru pre vzdelávanie, mládež, vedu a šport. Vzhľadom na nezohľadnenie jeho významu v paragrafoch týkajúcich sa akademického senátu súkromnej vysokej školy, vyznieva ako izolovaná aj keď správna legislatívna iniciatíva. Konceptne však v skutočnosti pochybilo ministerstvo školstva, ako predkladateľ novely.

Podobné disproporcie platia aj pri právomociach akademického senátu.

§ 47b

(2) Akademický senát súkromnej vysokej školy

- g)** schvaľuje návrh rozpočtu súkromnej vysokej školy, ktorý predložil štatutárny orgán súkromnej vysokej školy
- h)** schvaľuje dlhodobý zámer súkromnej vysokej školy [§ 49 ods. 1 písm. c] predložený štatutárnym orgánom po prerokovaní vo vedeckej rade verejnej vysokej školy a jeho aktualizácii,
- i)** schvaľuje výročnú správu o činnosti a výročnú správu o hospodárení, ak ju predkladá ministerstvu

IV/3. V zásade sa jedná o rovnaký prípad, ako keby v súkromnej spoločnosti schvaľovali rozpočet, strategický plán a výročnú správu zástupcovia zamestnancov, alebo odborári. Uvedená disproporcia sa do novely dostala v druhom čítaní na návrh Ústavnoprávneho výboru NR SR. Výboru

¹⁵ Vládny návrh v tomto smere pôvodne nepočítal ani s nepriamym vplyvom správnej rady. Súčasný stav jej umožňuje navrhnutého kandidáta potvrdiť, alebo zamietnuť. Kompromisné riešenie navrhol Výbor pre vzdelanie, mládež, vedu a šport, ktorému predsedá poslanec Devínsky.

predsedá poslanec Mamojka, ktorý analogický postup presadzoval aj v súvislosti s verejnými vysokými školami. V odôvodnení svojho postoja výbor uznal za dostačujúce uviesť argument, že tieto kompetencie sa „...týkajú celej akademickej obce.“ Podľa pôvodného vládneho návrhu sa mal akademický senát súkromnej vysokej školy len vyjadrovať.

§ 47c

(1) Rektor súkromnej vysokej školy je predstaviteľom akademickej obce súkromnej vysokej školy. Rektor za svoju činnosť zodpovedá akademickému senátu súkromnej vysokej školy, vo veciach uvedených v štatúte súkromnej vysokej školy správnej rade súkromnej vysokej školy.

(2) Štatút súkromnej vysokej školy určí, ktoré úkony vykonáva rektor v mene právnickej osoby pôsobiacej ako súkromná vysoká škola. Štatút súkromnej vysokej školy môže určiť ďalšie práva a povinnosti rektora súkromnej vysokej školy.

(3) Na rektora súkromnej vysokej školy sa vzťahujú ustanovenia § 10 ods. 7, 8, 9 a 10.

(4) Po odvolaní rektora alebo po predčasnom skončení výkonu jeho funkcie z iných dôvodov vykonáva do vymenovania nového rektora funkciu rektora súkromnej vysokej školy osoba poverená správnou radou súkromnej vysokej školy na návrh akademického senátu súkromnej vysokej školy.

(5) Rektor súkromnej vysokej školy presadzuje záujmy akademickej obce v štatutárnom orgáne súkromnej vysokej školy a podieľa sa na príprave vnútorných predpisov súkromnej vysokej školy a na dlhodobom zámere súkromnej vysokej školy.

(6) Štatút súkromnej vysokej školy upraví právomoci rektora a dekana súkromnej vysokej školy pri obsadzovaní miest zamestnancov pôsobiacich na súkromnej vysokej škole

IV/4. Z dikcie paragrafu nie je jasné komu a v čom rektor¹⁶ zodpovedá z hľadiska neakademických práv.

§ 48

Vnútročné predpisy súkromnej vysokej školy

(2) Vnútročné predpisy súkromnej vysokej školy určia, ktoré orgány vykonávajú pôsobnosť podľa piatej až desiatej časti tohto zákona.

¹⁶ Pôvodne vo vládnom návrhu mal rektora súkromnej vysokej školy voliť akademický senát. Po návrhu výboru NR SR pre vzdelanie, mládež, vedu a šport bol spôsob výberu ponechaný na vnútorný predpis.

IV/5. Právomoc upraviť riadenie súkromnej vysokej školy vnútornými prepismi bola bodom 82 novely vypustená.

§ 49b

Povinnosti zahraničných vysokých škôl pôsobiach v Slovenskej republike

(1) Zahraničná vysoká škola je povinná:

- a) každoročne vypracovať, predložiť ministerstvu a zverejniť výročnú správu o činnosti zahraničnej vysokej školy na území Slovenskej republiky (ďalej len „výročná správa o činnosti zahraničnej vysokej školy“) v termíne a formou, ktorú určí ministerstvo.

IV/6. Novela zaviedla aj povinnosti zahraničných vysokých škôl pôsobiach v Slovenskej republike. **Úprava zverejňovania výročných správ by mala byť upravená jednotne pre všetky vysoké školy bez výnimky.**

V bode 85. novela zaviedla § 49a a 49b, ktoré upravujú pôsobenie zahraničných vysokých škôl. Zahraničné vysoké školy, ktoré sú zriadené v krajinách EU, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarska môžu požiadať Ministerstvo školstva SR o oprávnenie pôsobiť na území SR bez toho, aby sa museli zriaďovať ako samostatný subjekt. Na pôsobenie potrebuje zahraničná vysoká škola spĺňať predpoklady, ktoré sa vyžadujú pre pôsobenie vysokej školy v štáte jej sídla. **Zahraničné vysoké školy, ktoré nemajú sídlo v krajinách EU, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarska nemôžu v SR zakladať svoje pobočky, ale musia postupovať podľa režimu registrácie nových súkromných vysokých škôl.**

V. ŠTUDIJNÝ ODBOR, ŠTUDIJNÝ PROGRAM A ŠTUDIJNÝ PLÁN

§ 50

Študijný odbor

(6) Ministerstvo je povinné do 15 dní od doručenia návrhu (na zaradenie študijného odboru do sústavy študijných odborov pozn. aut.) podľa odseku 4 zverejniť informáciu o jeho podaní na internetovej stránke ministerstva najmenej na 30 dní. Ministerstvo môže do sústavy študijných odborov zaradiť nový študijný odbor alebo urobiť inú zmenu sústavy študijných odborov iba po vyjadrení Akreditačnej komisie. Pri študijných odboroch z oblasti teológie sa pri ich zaradení alebo zmene vyžaduje aj súhlas kompetentnej cirkevnej vrchnosti. Ministerstvo predložené písomné pripomienky vyhodnotí a zverejní.

V/1. Novela v bode 88 zaviedla do § 50 ods. 6 postup pri prijatí návrhu na zavedenie nového študijného odboru. Ministerstvo školstva je povinné do 15 dní od doručenia návrhu zverejniť informáciu o jeho podaní na internetovej stránke ministerstva najmenej na 30 dní. Pri ďalšom doplnení tohto odseku „*Ministerstvo predložené písomné pripomienky vyhodnotí a zverejní*“ nie je jasné aké pripomienky má Ministerstvo školstva SR zverejniť a vyhodnotiť. **Má ísť o vyjadrenie akreditačnej komisie, alebo iné pripomienky? Ak ide o iné pripomienky, tak na základe čoho a, kto má zasielať pripomienky?**

V pôvodnom vládnom návrhu to mali byť „písomné pripomienky verejnosti“ (bod 89 novely) ktorá je definovaná v zákone o rokovacom poriadku NRSR. V druhom čítaní, ale prešiel návrh Výboru pre vzdelanie, mládež, vedu a šport, doplniť odsek do jeho súčasnej podoby. **Návrh výboru však reagoval na pôvodné znenie odseku. Vzhľadom na to, že bod 89 (pripomienky verejnosti) nakoniec z novely vypadol je celý ods. 6 nelogický.**

(21) Doklad o udelení akademického titulu na základe úspešného výsledku obhajoby dizertačnej práce pred komisiou na obhajobu dizertačnej práce podľa odseku 21 vydaný zahraničnou vysokou školou sa uznáva v Slovenskej republike.

V/2. V bode 99 novela vypustila ustanovenie o uznávaní akademických titulov získaných po dizertačnej skúške a obhajobe dizertačnej práce na zahraničnej vysokej škole. Legislatívna úprava režimu pri vzdelaní dosiahnutom na vysokých školách v tretích štátoch tak absentuje. **Tento krok nespravodlivo postihuje primárne absolventov zahraničných vysokých škôl, čo môže mať za následok ešte väčší odliv mozgov do zahraničia. Úprava tejto možnosti sa nikde v zákone neobjavuje.**

VI. ŠTÚDIUM NA VYSOKEJ ŠKOLE

§ 55

Základné ustanovenia

(7) Vysoká škola určuje počet prijímaných študentov na štúdium daného študijného programu. Ak splní podmienky prijatia na štúdium tohto programu väčší počet uchádzačov, prijatí budú tí uchádzači, ktorí preukázali najvyššiu mieru schopností na štúdium podľa podmienok určených vysokou školou. Na štúdium v jednom akademickom roku môže vysoká škola prijať na externú formu štúdia najviac taký počet uchádzačov o štúdium, aký prijme v príslušnom akademickom roku na dennú formu štúdia; v počte uchádzačov o štúdium prijatých na externú formu štúdia sa nezohľadňujú uchádzači o štúdium, ktorí v čase podania

prihlášky na štúdium vykonávajú prácu vo verejnom záujme podľa osobitného predpisu 2) alebo sú v štátnozamestnaneckom pomere alebo v služobnom pomere podľa osobitných predpisov. 36) Toto obmedzenie sa nevzťahuje na odborné vysoké školy.

VI/1. Bod 102 novely zaviedol limit pre prijímanie študentov do externej formy štúdia. Vláda ako aj výbory NR SR navrhovali 50% z počtu prijatých uchádzačov na denné štúdium. **Nakoniec po pozmeňovacom návrhu poslancov Rafaela Rafaja (SNS), Ľudmily Muškovej (HZDS) a Olgy Nachtmannovej (SMER) bol prijatý limit pre študentov externého štúdia v pomere 1 : 1 voči študentom denného štúdia.** Do limitu sa nezapočítavajú študujúci štátni a verejní zamestnanci a študenti odborných vysokých škôl.

Napriek tomu, že pomer 1 : 1 je optimálnejší než pôvodne navrhovaný 0,5 : 1 stále sa jedná o umeľú reguláciu počtu externistov. Realita ustanovenia stropu ignoruje prepojenosť vzdelávacieho procesu na prax ako aj trendy v oblasti celoživotného vzdelávania. Bráni flexibilitu pri reagovaní na požiadavky trhu. Problémom je aj fakt, že strop platí aj pre súkromné vysoké školy, pretože im fakticky vytvára bariéry v podnikaní. Navyše zo zákona preferuje študentov v pozícii štátnych a verejných zamestnancov čím je porušená rovnosť študentského statusu.

Iniciatívu predkladateľov podpismi podporili (časť mien sa na verejnosti vôbec neexponuje) poslanci Jaroslav Paška (SNS), Emil Vestenický (SNS), Jozef Líška (SNS), Anton Korba (SNS), Štefan Zelník (SNS), Vladimír Jánoš (SMER), Ľubomír Petrák (SMER), Valentín Švidroň (SNS), Viliam Jasaň (SMER), Jozef Valocký (SMER), Jozef Ďuračka (SNS), Marián Haľko (HZDS), Tibor Lebocký (SMER), Peter Dubravay (SNS), Branislav Bačík (SMER) a poslankyne Marta Damborská (SNS), Milada Belásová (SNS) a Monika Smolková (SMER).

IX. AKREDITÁCIA

§ 84

Komplexná akreditácia činností vysokej školy

(2) Komplexná akreditácia činností vysokej školy sa uskutočňuje v šesťročných intervaloch podľa vopred zverejneného plánu komplexných akreditácií vypracovaného Akreditačnou komisiou. Komplexná akreditácia činností vysokej školy sa začína dňom určeným pre jednotlivé vysoké školy na predloženie podkladov podľa odseku 3. Termíny na predkladanie podkladov sú súčasťou plánu komplexných akreditácií a musia byť známe aspoň jeden rok vopred. V období medzi dvoma komplexnými akreditáciami činností vysokej

školy možno podľa potreby uskutočňovať akreditácie jednotlivých činností vysokej školy podľa § 83. Minister môže nariadiť vykonanie komplexnej akreditácie niektorej z vysokých škôl aj mimo plánu komplexných akreditácií so začiatkom jeden rok po doručení takejto žiadosti Akreditačnej komisii. Akreditačná komisia oznámi vysokej škole nový termín začatia komplexnej akreditácie do troch týždňov od doručenia požiadavky ministra o jej vykonanie.

IX/1. Bod 144. novely zaviedol do § 84 ods. 2 zákona novú právomoc pre ministra školstva.

Uvedené znenie závažným spôsobom zvyšuje vplyv exekutívy na vysoké školy a poskytuje legálny základ pre prípadné zásahy politických elít.

Toto ustanovenie pôvodný vládny návrh neobsahoval. **Išlo o osobnú iniciatívu poslankýň za stranu SMER Oľgy Nachtmannovej a Moniky Smolkovej.** V zdôvodnení uviedli, že „*Minister je pri rozhodovaní viazaný vyjadrením Akreditačnej komisie. Je preto potrebné, aby mohol iniciovať konanie vo veciach, o ktorých rozhoduje on alebo ministerstvo.*“ Ich zdôvodnenie je akceptovateľné do tej miery, že minister je naozaj viazaný správou akreditačnej komisie. Možnosť vykonania akreditácie mimo plán (*medzi dvoma komplexnými akreditáciami*) však existovala v zmysle zákona aj predtým. Dôvody pre právomoc zintenzívniť frekvenciu akreditácie fakticky neuviedli. Zjavne ide o latentný reštrikčný nástroj najmä proti súkromným vysokým školám.

X. FINANCOVANIE VYSOKÝCH ŠKÔL A SYSTÉM SOCIÁLNEJ PODPORY ŠTUDENTOV

§ 89

Financovanie verejných vysokých škôl

(4) Pri určovaní dotácie na uskutočňovanie akreditovaných študijných programov je rozhodujúci počet študentov, počet absolventov, ekonomická náročnosť uskutočňovaných študijných programov, začlenenie vysokej školy podľa § 2 ods. 13, kvalita, uplatnenie absolventov v praxi a ďalšie hľadiská súvisiace so zabezpečením výučby. Dotácia sa poskytuje v rozsahu ustanovenom zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. V počte študentov a absolventov sa nezohľadňujú študenti uhrádzajúci školné. Do výšky ročného školného sa započítava aj výška peňažných darov prijatých vysokou školou od študentov alebo tretích osôb v súvislosti s poskytovaním, organizovaním alebo zabezpečením vysokoškolského vzdelávania na území Slovenskej republiky.

X/1. V oblasti financovania vysokého školstva priniesla novela viaceré zmeny. Bod 149. novely doplnil § 89 ods.4, ktorý upravuje kritéria, na základe ktorých poskytuje Ministerstvo školstva SR dotácie na uskutočňo-

¹⁷ Napríklad SGI vo svojich zverejnených pripomienkach k novele navrhoval za jedno z kritérií aj „medzinárodnú aktivitu školy v oblasti mobility a účasti na medzinárodných projektoch“.

vane akreditovaných študijných programov zo štátneho rozpočtu. Uvedené dotácie sú hlavným zdrojom príjmov najmä verejných vysokých škôl. Do kritérií sa popri počtu študentov, počtu absolventov, ekonomickej náročnosti uskutočňovaných študijných programov, začlenenia vysokej školy podľa § 2 ods. 13 zákona a kvalite dostalo aj kritérium uplatnenia absolventov v praxi¹⁷.

K uvedeným kritériám najmä k uplatneniu študentov v praxi, kvalite a ekonomickej náročnosti je nevyhnutné vložiť splnomocnenie na vykonávací predpis MŠ SR nie iba metodiku, ktorý by upravoval merateľnosť a spôsob hodnotenia uvedených kritérií.

X/2. Druhá časť bodu 149. novely upravila spôsob počítania študentov pre účely udelenia dotácie. Do počtu študentov sa nezapočítavajú, tí študenti, ktorých vysoká škola školí za školné alebo dar.

V tomto prípade nie je jasné ako sa budú započítavať študenti, ktorí poskytli vysokej škole dar. **Čo sa stane v prípade, ak poskytnú študenti, alebo právnické osoby v ich mene¹⁸ vysokej škole dar vo výške menšej ako 100 % výšky nákladov na štúdium. Budú odpočítaní od študentov na ktorých dostane vysoká škola dotáciu alebo nebudú? S určitosťou sa dá očakávať, že vysoké školy, alebo iné tretie subjekty sa už postarajú, aby študenti mohli poskytnúť dar iba vo výške nákladov na štúdium, čo je úplne neprípustné konanie pod nátlakom. Pritom jeden z oficiálnych dôvodov prečo bolo externé štúdium oficiálne spoplatnené bola deklarovaná snaha ministra školstva skončiť s nátlakovými praktikami tzv. tretích subjektov pri výbere rôznych „dobrovoľných“ darov. Toto ustanovenie akokoľvek dobre mienené, sa absolútne minulo účinkom.**

Pôvodne sa vo vládnom návrhu do počtu študentov pre určovanie dotácie na akreditované programy nezapočítavali len študenti platiaci školné¹⁹. Nedokonalý návrh považujúci za školné aj peňažné dary od študentov do zákona presadil Výboru pre vzdelanie, mládež, vedu a šport.

(5) Ministerstvo určí podľa počtu študentov, kvality, ekonomickej náročnosti uskutočňovaných študijných programov a uplatniteľnosti absolventov v praxi limity súm finančných prostriedkov pre jednotlivé verejné vysoké školy, počnúc prvým rokom štúdia na zabezpečenie štúdia v študijných programoch v externej forme, ktoré určí vláda nariadením. Verejná vysoká škola v rámci určeného limitu a v jeho plnej výške určí v termíne do 31. októbra príslušného kalendárneho roka, ktoré študijné programy bude zabezpečovať bezplatne (ďalej len „bezplatný študijný program v externej forme“) a predpokladaný počet študentov, ktorí sa zapíšu na štúdium od príslušného akademického roka, tak, že zohľadní ekonomickú náročnosť uskutočňovaných študijných programov podľa odseku 4. V ďalších rokoch štúdia budú študenti zapísaní na bezplatných študijných programoch v externej forme zohľadnení v počte študentov podľa odseku 4.

¹⁸ V zmysle odôvodnenia návrhu Výboru pre vzdelanie, mládež, vedu a šport. ¹⁹ Na školné pre externistov je momentálne určený limit. Najnovšie minister školstva pripustil len jeho dočasnú platnosť. Pozri na <http://slovensko.hnonline.sk/c1-22469010-limity-na-skolne-mozno-zrusime>.

Pokiaľ vysoká škola prijíma na štúdium nad možnosti štátu alebo právnických osôb, s ktorými vysoká škola uzatvorila zmluvu, prijímanie ďalších študentov môže spoplatniť s oznámením pred začatím akademického roka. Právnické osoby môžu uzatvárať zmluvy s vysokými školami na študijné programy v externej forme štúdia na predpokladaný počet študentov a študijné programy. Fyzické osoby a právnické osoby môžu uzatvárať so študentmi zmluvy o úhrade nákladov spojených so štúdiom súčasne so zmluvami o budúcom pracovnom pomere.

X/3. Bod 150. novely, ktorý upravuje § 89 ods. 5 je z viacerých dôvod veľmi nepresný, zmätočný a neprehľadný. Predovšetkým z dôvodu, že upravuje viacero odlišných noriem naraz. Je nepochopiteľné prečo uvedený odsek nebol rozdelený a preformulovaný v nadväznosti na oblasti, ktoré sa snaží upraviť. Pravdepodobne k tomu nedošlo z časovej tiesne.

V prvom rade ide o novozavedený systém určovania limitov dotácií zo štátneho rozpočtu pre bezplatné externé štúdium (novela zavádza pojem „bezplatný študijný program v externej forme“). **Dotácie sa budú školám pridelať podľa nepresne určených podmienok predovšetkým na základe určenia vlády.**

Ďalšia časť ustanovenia hovorí že „*Pokiaľ vysoká škola prijíma na štúdium nad možnosti štátu alebo právnických osôb, s ktorými vysoká škola uzatvorila zmluvu, prijímanie ďalších študentov môže spoplatniť s oznámením pred začatím akademického roka.*“ Pri tomto ustanovení je jasné, že ak vysoká škola prijme na externé štúdium viac študentov než na koľkých má dotáciu, títo si ho budú môcť zaplatiť. **Nejasný je vzťah tohto odseku k ustanoveniu § 55 ods. 7 zákona „na štúdium v jednom akademickom roku môže vysoká škola prijať na externú formu štúdia najviac taký počet uchádzačov o štúdium, aký prijme v príslušnom akademickom roku na dennú formu štúdia“.** **Môže vysoká škola prijať nad rámec limitu štátu toľko externistov, koľkí zaplatia, alebo iba toľko koľko je denných študentov? Externá forma štúdia by mala mať s ohľadom na prax presnejšiu a samostatnejšiu definíciu. Je zaujímavé, že nejasné znenia § 55 ods. 7 a § 89 ods. 5 navrhli tí istí poslanci a takmer tí istí sa pod návrh aj podpísali.**

Ďalšia časť § 85 ods. 5 hovorí o možnostiach uzatvárať zmluvy medzi právnickými osobami a vysokými školami: „*Právnické osoby môžu uzatvárať zmluvy s vysokými školami na študijné programy v externej forme štúdia na predpokladaný počet študentov a študijné programy. Fyzické osoby a právnické osoby môžu uzatvárať so študentmi zmluvy o úhrade nákladov spojených so štúdiom súčasne so zmluvami o budúcom pracovnom pomere.*“ Uvedený vzťah by mal byť vzhľadom na jeho dôležitosť a nejasnosť upravený v samostatnom paragrafe, ktorý by bol presnejší.

§ 89 ods.5 pôvodne vládna novela neobsahovala. Do znenia zákona sa dostala ako pozmeňovací návrh poslancov Rafaela Rafaja (SNS), Ľudmily Muškovej a Olgy Nachtmannovej (SMER) v poslednej

chvíli, na nátlak HZDS. Pod ich iniciatívu sa podpísali poslanci Ivan Šaško (SNS), Peter Dubravay (SNS), Jozef Halecký (HZDS), Rudolf Púčik (SNS), Emil Vestenický (SNS), Juraj Horváth (SMER), Tibor Lebocký (SMER) a poslankyne Milada Belásová (SNS), Marta Damborská (SNS), Zdenka Kramplová (HZDS), Monika Smolková (SMER), Jana Vaľová (SMER), Beata Sániová (HZDS).

(9) Určenie dotácií jednotlivým verejným vysokým školám podľa odsekov 4, 6 a 7 a dotácie na priamu podporu na rozvoj vedy a techniky podľa odseku 5 sa uskutočňuje na základe metodiky, ktorú vypracúva a každoročne aktualizuje po predchádzajúcom vyjadrení reprezentácie vysokých škôl ministerstvo.

X/4. V § 89 ods. 9 je závažná legislatívna chyba v číslovaní, správne znenie má byť: „*Určenie dotácií jednotlivým verejným vysokým školám podľa odsekov 4, 5 a 7 a dotácie na priamu podporu na rozvoj vedy a techniky podľa odseku 6 sa uskutočňuje na základe metodiky, ktorú vypracúva a každoročne aktualizuje po predchádzajúcom vyjadrení reprezentácie vysokých škôl ministerstvo.*“ **Chybné znenie môže značne narušiť tvorbu metodiky pre externé štúdium.**

XI. ŠTÁTNA SPRÁVA

§ 102

Pôsobnosť vlády a ministerstva

(1) Vláda

e) schvaľuje na návrh ministerstva zmenu názvu súkromnej vysokej školy, jej začlenenie medzi univerzitné vysoké školy alebo odborné vysoké školy.

(2) Ministerstvo

k) navrhuje vláde udelenie štátneho súhlasu podľa § 47 ods. 1, zmenu názvu a začlenenia podľa § 2 ods. 13 súkromnej vysokej školy,

XI/1. Podľa § 113a, ktorý novela zaviedla, bude musieť každá súčasná vysoká škola prejsť do 1. 9. 2009 komplexnou akreditáciou podľa § 84 zákona, **pričom body 166 a 170 novely môžeme vykladať ako zavedenie práva vlády po komplexnej akreditácii schvaľovať zaradenie súkromnej vysokej školy.** Uvedený fakt môže priniesť určité nejasnosti pri zaradovaní súčasných vysokých škôl. Doplňli sa aj nové právomoci Ministerstva školstva a ministra podľa vyššie uvedených ustanovení.

Z hľadiska východiskových téz Public Policy Institute pre reformu vysokých škôl považujeme za dôležité doplnenie jednotlivých paragrafov zákona o nasledujúce legislatívne zmeny. Uvedené návrhy považujeme za východiskové rámce Stratégie PPI.

ALTERNATÍVNE ZNENIA PARAGRAFOV

► v § 1 ods. 4 , vypustiť písm. i) a j)

Zdôvodnenie: Považujeme za podstatné, aby nezávislosť vysokých škôl bola naplnená nielen formálne z hľadiska nedotknuteľnosti akademickej pôdy a slobôd, ale aj z hľadiska deklaratórneho. Uvedené písmená paragrafu taxatívne vymedzuje povinnosti VŠ voči štátnym inštitúciám z hľadiska vynucovanej spolupráce a cieľového zamerania. § 1 je podľa nášho názoru v týchto bodoch v zjavnej kontrapozícii s § 4 (Akademické slobody a akademické práva). Nehovoriac o tom, že skutočnú nezávislosť (vrátane tej od štátu) získajú VŠ až po diverzifikácii systému financovania.

► v § 9 ods. 1, písm. a) nahradiť znením: **„sa venuje najmä vnútornej edukatívno-výskumnej činnosti“**

► v § 9 ods. 1, písm. f) nahradiť znením: **„sa vyjadruje k návrhu rozpočtu verejnej vysokej školy, ktorý predložil rektor“**

► § 10 ods. 6 nahradiť znením: **„Rektor predkladá akademickému senátu verejnej vysokej školy k vyjadreniu návrh rozpočtu verejnej vysokej školy pred jeho konečným schválením správnu radou verejnej vysokej školy.“**

► § 17 ods. 1 zmeniť tretiu vetu na: **„Okrem vyjadrenia akademického senátu je pre nakladanie s majetkom verejnej vysokej školy podľa osobitého predpisu potrebné rozhodnutie správnej rady verejnej vysokej školy.“**

► § 20 ods. 1 písm. c) odstrániť slovo **„vypracovať“**

► § 22 ods. 4 navrhujeme doplniť: **„...so súhlasom správnej rady...“**

► § 23 ods. 1 písm. d) a e) navrhujeme vypustiť

► § 23 ods. 2 písm. e) navrhujeme vypustiť

- ▶ § 27 ods. 1 písm. e) navrhujeme nahradiť slovo: **„schvaľuje“** slovom **„vyjadruje sa“**
- ▶ § 40 ods. 1 vypustiť slovo „najmä“
- ▶ § 41 ods. 3 navrhujeme zmeniť znenie odseku na: **„Správna rada verejnej vysokej školy po vyjadrení sa akademického senátu verejnej vysokej školy, schvaľuje rozpočet verejnej vysokej školy.“**
- ▶ § 41 ods. 6 navrhujeme vypustiť: **„najmenej dvoch tretín“** a nahradiť: **„nadpolovičnej väčšiny“**
- ▶ § 41 ods. 1 písm. e) navrhujeme vypustiť slová: **„správna rada súhlas neudelí ak účel použitia finančných prostriedkov získaných z úveru nie je v súlade s dlhodobým zámerom verejnej vysokej školy“²⁰**
- ▶ § 41 ods. 2 písm. a) a b) navrhujeme návrat k statusu quo pred novelou
- ▶ § 47 b) ods. 2 písm. g) zmeniť na: **„sa vyjadruje k návrhu rozpočtu súkromnej vysokej školy, ktorý predložil štatutárny orgán súkromnej vysokej školy“**
- ▶ § 47 b) ods. 2 písm. h) zmeniť na: **„vyjadruje sa k dlhodobému zámeru súkromnej vysokej školy“**

Zdôvodnenie: Zlúčenie, splynutie, rozdelenie, zrušenie, zmenu názvu alebo zmenu sídla verejnej vysokej školy a fakulty verejnej vysokej školy považujeme za manažérske kompetencie ktorými by mala disponovať správna rada VŠ. Rovnako problematiku koncipovania dlhodobého zámeru vysokej školy (ide o dokument strategického charakteru) vrátane schvaľovacieho procesu a jeho personálneho zabezpečenia. Dikcia zákona definuje správnu radu ako najvyšší orgán VŠ a naše návrhy legislatívnych zmien sa tejto línie jednoznačne pridržiavajú. Posilnené kompetencie správnej rady musia byť v priamej úmere k vecnej zodpovednosti. Úloha pedagogického zboru a zástupcov študentstva naopak nemôže presahovať rámec kompetentnosti a odbornosti. V zmysle navrhovanej transformácie systému riadenia²¹ vidíme miesto samosprávnych orgánov v oblasti vedeckej, vzdelávacej, poradnej a reprezentatívnej.

- ▶ § 17 ods. 2 doplniť pred slovo: **„podnikateľskú činnosť“** slovo **„investičnú“**
- ▶ § 17 ods. 5 vypustiť celé znenie odseku

²⁰ Novela implicitne zakazuje správnej rade udeliť súhlas k úveru napr. pre eventualitu mimoriadnej situácie. Možnosť operačného disponovania s úverovými zdrojmi by udelila správnej rade väčšiu flexibilitu pri zabezpečovaní ekonomického chodu školy, pri zachovaní právnej zodpovednosti.

²¹ Pozri na str. 9.

► § 18 ods. 1 zmeniť znenie odseku na: **„Verejná vysoká škola môže vykonávať investičnú a podnikateľskú činnosť. Podnikateľská činnosť nesmie ohroziť kvalitu, rozsah a dostupnosť činností naplňajúcich poslanie verejnej vysokej školy.“**

► § 18 ods. 2 navrhujeme vypustiť

► § 19 ods. 5 vypustiť tretiu vetu odseku

► § 19 ods. 6 navrhujeme zmeniť na: **„Štát garantuje finančné vklady študentov verejných vysokých škôl v rozvojovom fonde (ROF)“**

► § 88 ods. 1 navrhujeme vypustiť **„v rozhodujúcej miere financované“** a zmeniť na **„sú spolufinancované...“**

► § 89 ods. 1 navrhujeme vypustiť slová **„Hlavným zdrojom...“** a zmeniť na **„Jedným zo zdrojov...“**

Zdôvodnenie: Pri legislatívnych návrhoch sme vychádzali z téz Public Policy Institute pre reformu vysokého školstva²². Funkčná finančná nezávislosť vysokých škôl je jedným z atribútov celkovej nezávislosti a slobody univerzitnej pôdy na vládnej exekutive. V súčasnosti sú v zmysle zákona verejnoprávne vysoké školy závislé na rozpočtových kapitolách ministerstva školstva v stave trvalej poddimenzovanosti. Sme presvedčení, že prienik tržných vzťahov aj do oblasti vysokého školstva je jediná možnosť, ktorá zvýši jeho efektivitu, kvalitu a transparentnosť. Navrhujeme aplikáciu rozvojových fondov, ktoré by zhodnocovali platby denných aj externých študentov. Vysoké školy získajú možnosť vytvoriť si finančné zdroje do budúcnosti a dosiahnuť tak predpoklad plnej nezávislosti na rozpočte. Predpokladom tohto kroku sú zmeny súčasnej legislatívy v zmysle uvoľnenia možnosti podnikania VŠ. Zákon v dnešnej podobe explicitne nezakazuje podnikateľskú činnosť, ale taxatívne vymedzuje jej oblasti. Všetky podobné obmedzenia navrhujeme zrušiť. Zároveň musí dôjsť k zmene v paragrafoch definujúcich ako hlavný zdroj príjmov verejných vysokých škôl príspevky zo štátneho rozpočtu.

²² Tamže.